

ก่อแซะ(ก่อหลัก)

Lithocarpus platycarpus (Blume) Rehder

วงศ์ FAGACEAE

ไม้ต้น

ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-25 ม. ขนาดวัดรอบ 80-100 ซม. ไม้รูปไข่ มีน้ำมันสีน้ำตาลแดงเคลือบ กิ่งอ่อนผิวเกลี้ยง เปลือกลำต้นสีเทาอ่อน แตกเป็นร่องตามยาว เปลือกในสีน้ำตาลแดง ผิวด้านในมีสันแข็งตามยาว กดเนื้อไม้กระพี้สีขาว ผิวถูกกดเป็นร่องรูปเข็มกระจาย ทุใบรูปแถบ หลุดร่วงง่าย

ใบ

รูปขอบขนาน ถึงรูปรีแกมรูปขอบขนาน กว้าง 2.5-4.5 ซม. ยาว 6-11.5 ซม. โคนมน ที่สอแบนมีน้มน้อยมาก ปลายเรียวยาวคล้ายหาง ขอบเรียบ แผ่นใบหน้าคล้ายแผ่นหนัง ด้านบนผิวเกลี้ยง สีเขียวเป็นมัน ใบอ่อนด้านล่างมีขนนุ่ม ประปราย และมีน้ำมันสีน้ำตาลแดงเคลือบและออกสีดำเมื่อแห้ง เส้นกลางใบนูนเด่นทางด้านล่าง ด้านบนอาจถูกกดเป็นร่อง เส้นแขนงใบข้างละ 11-14 เส้น เส้นโค้งอ่อนและปลายเส้นเชื่อมกับเส้นถัดขึ้นไปใกล้ขอบใบสังเกตเห็นได้ทั้งสองด้าน เส้นใบย่อยแบบชั้นบันไดและแบบร่างแหเห็นไม่ชัด ก้านใบยาว 1-1.5 ซม. เมื่่ออ่อนมีขนนุ่ม

ดอก ช่อดอกเพศผู้และเพศเมียแยกต่างช่อ หรือร่วมช่อเดียวกัน ในกรณีร่วมช่อกลุ่มช่อดอกเพศเมียจะอยู่ทางโคนช่อ ช่อดอกตามปลายกิ่งและตามง่ามใบใกล้ปลายกิ่ง มีขนสีเทาอ่อนทั่วไป ช่อดอกเพศผู้ส่วนมากไม่แยกแขนง ช่อย่อยยาว 3-10 ซม. กาบช่อและกาบดอกรูปแถบปลายแหลม มีขนนุ่มทางด้านนอก ดอกมีขนาดเล็ก สีขาวหรือเหลืองอ่อน ติดเป็นกระจุกๆ ละ 3 หรือ 4 ดอก หายากที่ติดกระจาย มีกลีบเลี้ยงหรือกลีบรวมที่โคนเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ปลายแยกเป็น 6 แฉก ยาวประมาณครึ่งหนึ่งของความยาวกลีบ มีขนนุ่มทางด้านนอก เกสรเพศผู้ 12 อัน ผิวเกลี้ยง และมีรังไข่ที่ไม่เจริญรูปกลมแบนขนาดเล็ก มีขนปกคลุมแน่นอยู่ตรงกลาง ช่อดอกเพศเมียส่วนใหญ่ไม่แยกแขนง ช่อยาว 7-10 ซม. ดอกติดกระจายหายากที่ติดเป็นกระจุกลักษณะทั่วไปคล้ายดอกเพศผู้ มีเกสรเพศผู้เป็นหมัน 12 อัน รังไข่รูปป้อม มีขนปกคลุมแน่น มี 3 ช่อง แต่ละช่องมีอวุล 2 เม็ด ก้านยอดเกสรเพศเมียชี้ตรง 3 อัน

ผล รูปกลมแบน ส่วนบนราบเรียบหรือนูนเล็กน้อย เส้นผ่านศูนย์กลาง 1-2.7 ซม. (รวมทั้งกาบหุ้มผล) ก้านผลยาว 1-2 มม. ติดกระจายบนช่อที่ยาว 7-10 ซม. กาบผลไม่เชื่อมติดกัน และไม่แยกเมื่อผลแก่จัด กาบหุ้มผลรูปจานรอง หุ้มประมาณ 1/4 ของความยาวตัวผล ผิวกาบเป็นเกล็ดบาง มีขนสีน้ำตาลเรียงเป็น 5-7 ชั้น แต่ละกาบมีผล 1 ผล รูปกลมแบน ปลายผลแบน หรือนูนเล็กน้อย

แหล่งที่พบ : ภาคใต้ ตามป่าดิบชื้น ถึงป่าดิบเขา ที่มี
หินแกรนิต เป็นฐานที่สูงกว่าระหว่าง (50) 200-300
(1,750)ม.

อ้างอิงข้อมูล : จำลอง เพ็งคล้าย และคณะ, พรรณไม้วงศ์ไม้ก่อของไทย. ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพ(1984) จำกัด ; 2549 (หน้า 168-169)

ภาพประกอบ : N-pic Surat, www.botanicajardines.com

ศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
National Parks Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)